LA BARRACA VALENCIANA

Barraca camí del Grau. València, 1863-1886.
Imatge: Jean Laurent Minier. Museo del Traje. Centro de Investigación del Patrimonio Etnológico

Ja no en queda pràcticament cap. I les poques que queden… N'hi ha algunes, sí, d'aspecte afable i animat, però, si us hi fixeu una mica, comprovareu que no són ben bé les «barraques» de sempre. En comptes del «pobre trespol de palla mal lligada», hi veiem sòlides planxes d'uralita; les portes i les parets revelen també una cautelosa substitució de materials; fins i tot s'hi adverteix un canvi d'estil en la decoració. De fet, només en conserven la forma i l'emblanquinat. Ara: les altres, les escasses que mantenen l'aire més «autèntic», han esdevingut pura ruïna. Deshabitades i tristes, ni tan sols aprofiten per a ser ensenyades al foraster curiós. Els encarregats de fomentar el turisme n'han salvat una o dues, que, arreglades molt com cal, serveixen per a una mínima exhibició de pintoresc. No res, en definitiva.

I és lògic, això. **Els llauradors de l'Horta, si vivien en barraques, no era precisament per gust. Aquells edificis, precaris i elementals, no oferien massa garanties: ni de seguretat ni de comoditat. Potser «feien bonic», enmig dels conreus, vora una sèquia útil, «entre les flors». Potser sí. Però la gent no ha vingut al món per adornar paisatges. Almenys, els nostres camperols no s'hi han resignat.**

Joan FUSTER (1922-1992)
«Les últimes barraques» **(1971)**

(*Viatge pel País Valencià*, Barcelona, 1971, 1984)
L'escriptor i pensador Joan Fuster i Ortells, molt conegut per *Nosaltres, els valencians* (1962), és autor d'una extensa obra assagística i ha esdevingut un referent intel·lectual de la nostra cultura contemporània compartida, a més de representar el compromís amb la defensa de la identitat valenciana.

Com la gavina de la mar blavosa
que en la tranquil·la platja fa son niu,
com lo nevat colom que el vol reposa
de l'arbre verd en lo brancatge ombriu,
blanca, polida, somrisent, bledana,
casal d'humils virtuts i honrats amors,
l'alegre barraqueta valenciana
s'amaga entre les flors.

Baix la figuera, on los aucells de l'horta
canten festius l'aubada matinal,
al primer raig del sol obri la porta
i als aires purs del cel lo finestral;
i com la mare cova la niuada,
les amoroses ales estenent,
pobre trespol de palla ben lligada
la guarda d'un mal vent.

Quatre pilars, més blancs que
l'assutzena,
formen davant un pòrtic de verdor;
corre sobre ells la parra, tota plena
de pàmpols d'esmeralda i raïms d'or;
a son ombra, lo pa de cada dia
repartix a sos fills lo Treball sant,
i en la taula la Pau i l'Alegria
les flors van desfullant.

A un costat obri el pou la humida gola
i, perquè tinga perfumat dosser,
la garlanda de flors, que el vent tremola,
estén sobre el broncal un gesmiler;
i per la franca porta mai tancada
les flors despreses i el flairós perfum
adins penetren, en la dolça onada
de l'aire i de la llum.

Pengen del mur l'aixada i la corbella,
que a terra fan doblar lo suat front;
lo pulcre canteret, que la donzella
porta a la font;
i plena d'harmonies misterioses,
la guitarra, que ensems gemega i riu,
a la llum de la lluna, en les gustoses
vetlades de l'estiu.

Allà dins, entre alfàbegues florides,
en lo corral, baix l'ample taronger,
mormorejant pregàries beneïdes
la mare agrunsa a son infant darrer;
i al cim de la cabanya, fent-la un temple,
santificant los gojos i dolors,
obri eterna la Creu, per digne eixemple,
sos braços protectors!

Teodor LLORENTE (1836-1911)
«La barraca» **(1885)**

(*Llibret de versos*, València, 1885).
«La barraca» és considerat un dels poemes cabdals de la Renaixença valenciana, publicat per primera vegada l'any 1885 al recull *Llibret de versos*. El periodista, escriptor i polític Teodor Llorente i Olivares, que va idealitzar el món rural i en particular el de l'Horta, en el seus textos poètics, va exercir una gran influència en la societat valenciana del seu temps.

L'HIPÒDROM DE CAN TUNIS

Era l'estrena de l'Hipòdrom. **Barcelona, la Barcelona rica, es modernitzava: fos exòtica o no la festa, no volia privar-se d'aquella diversió aristocràtica que dóna to a les grans ciutats del dia**. En el Círcol Eqüestre, en els diaris, en el *pesage* o lliure circulació, es parlava amb serietat del foment de la cria cavallina, quan ningú no sabia on teníem aquesta riquesa que volíem fomentar, ni menys encara creia ningú en la utilitat de criar cavalls-llagostes que llancen els joqueis per les orelles com no sigui per jugar-nos els diners i distreure amb quelcom de nou l'esperit, mortificat per les tristors de la vida. Amb més bon sentit, les dones que lluïen ja pel *pesage* i la tribuna pública parlaven del temps, de modes, i de les belleses d'aquell panorama, enlletgit només per una nota trista: el cementiri del Sudoest.

Narcís OLLER (1846-1930)
«Era l'estrena de l'Hipòdrom …» (fragment) **(1890-92)**

(*La febre d'or*. Barcelona, 1890-92, 2009)
A la novel·la *La febre d'or*, ambientada a la Barcelona d'entre 1880 i 1882, Narcís Oller i Moragas hi retrata l'obsessió pel diner i el nou ric que genera l'economia especulativa. En la seva trama es troba un fragment en què es descriu, i recrea, l'ambient social, festiu i aristòcrata de l'hipòdrom de Can Tunis, avui desaparegut.

Públic a l'hipòdrom de can Tunis de Barcelona.
Imatge: autor desconegut. Arxiu Santesmases-Rabadà